

СОФІЯ РОТАРУ

Співачка, народна артистка України

Віхи життя і творчості

Народилася 7 серпня 1947 року в селі Маршинці Новоселицького району Чернівецької області в багатодітній родині. Почала співати з першого класу, брала участь у шкільному і церковному хорі. У юності займалася в драмгуртку, співала народних пісень в художній самодіяльності, перемагаючи в районних і республіканських конкурсах. 1964 року вступила та 1968 року закінчила Чернівецьке музичне училище. Щойно потрапивши на навчання, уперше виступила на сцені Кремлівського палацу.

Після знайомства зі своїм майбутнім чоловіком Анатолієм Євдокименком, студентом Чернівецького університету й одночасно сурмачем у студентському естрадному оркестрі, співачка вирішує випробувати свій талант як солістка. У той же час вона продовжувала виконувати і народні пісні, що дотепер займають головні місця в її репертуарі.

1968 року вона стала лауреатом IX Всесвітнього фестивалю молоді і студентів у Софії (Болгарія), одержавши золоту медаль за виконання української народної пісні «На камені стою» і молдавської «Люблю весну», а

також «Степом, степом» А. Пашкевича і «Валентини» Г. Георгіце (присвячена жінці-космонавту Валентині Терешковій).

У той же час починає викладати теорію і сольфеджіо в Чернівецькому культосвітньому училищі, а у 1974 році закінчує заочне відділення Кишинівського державного інституту мистецтв.

У 1971 році Софія Ротару знялася в головній ролі у музичному телефільмі «Червона рута», названому так за піснею, що звучала у картині, композитора Володимира Івасюка, з яким у Софії склалася плідна творча співпраця. Одноіменно був названий і вокально-інструментальний ансамбль, сформований Ротару та Євдокименком при Чернівецькій філармонії (Анатолій закінчив пізніше режисерський факультет Київського інституту культури, та став потім режисером-постановником усіх концертних програм Софії).

Співачка в 1972 році співпрацювала з італійським співаком Доном Бакі, виконавши український варіант його хіта 1960-х років: «L'immensità» («Нескінченність») — «Сизокрилий птах». З «Червоною рутою» Ротару починає свої виступи по всій країні. Вона створює свій унікальний стиль, що характеризується тонким і гармонічним змішуванням народного мелосу і сучасних естрадних ритмів. Її відкрита, експресивна, піднесена манера виконання, оптимізм і ліричність (не позбавлена і драматичних нот), хвилюючий голос, яскрава зовнішність підкорюють слухачів різного віку і національностей.

Музично-акторське дарування Ротару вшановане чисельними нагородами і преміями: у 1973 році в Болгарії на конкурсі «Золотий Орфей» Ротару одержала Першу премію за виконання пісень «Мое місто» Є. Доги і «Птах» Т. Русева та Д. Дем'янова, у 1974 році в Сопоті завоювала Другу премію за виконання польської пісні з репертуару Галіни Фронцковяк «Ktoś/Xтось» (російський текст А. Дементьєва).

У 1973 році вона стає заслуженою артисткою УРСР, у 1976 — народною артисткою УРСР, у 1983 — Народною артисткою Молдови, а в 1988 — народною артисткою СРСР. Як говорить сама Софія Михайлівна, її душа — у піснях. «Пісня для мене — маленька новела зі своїм світом почуттів, драматургічним ладом, героями...». Такими новелами стали для неї пісні В. Івасюка («Водограй», «Два перстені», «Пісня буде поміж нас»), А. Бабаджаняна («Поверни мені музику», «Твої сліди»), Є. Доги («Мое місто»), О. Мажукова («Червона стріла»), Е. Мартинова («Яблуні в цвіті», «Лебедина вірність», «Балада про матір»), М. Блантера («Вороги спалили рідну хату»), Д. Тухманова («Родина моя», «Дамо земну кулю дітям»).

У 1980-і роки Ротару, продовжуючи експерименти з естрадною стилістикою, працює з В. Матецьким («Лаванда», «Луна, Луна, цветы, цветы», «Было, было, было и прошло»), Ю. Саульським («Осіньна пісня»), Є. Птичкиним («Присвята») і навіть бере участь у спільному проєкті з Д. Тухмановим і групою «Машина часу».

У 1970-1980-і роки на фірмі «Мелодія» у Ротару виходять вінілові платівки: «Червона Рута» (1972), «Софія Ротару» (однойменні — 1974, 1975, 1980, 1981), «Пісні Володимира Івасюка співає Софія Ротару» (1975, 1977), «Ніжна мелодія» (1985), «Монолог про любов» (1987), «Золоте серце» (1988) та інші, випускаються диски також за кордоном. У 1990-і роки Ротару продовжує активну сценічну діяльність, бере участь у «Пісні року», випускає компакт-диски («Хуторянка», 1995, «Люби меня», 1998).

2001 року виходить нова концертна програма «Мое життя — мое кохання», присвячена 30-річчю сценічної діяльності. Виходять нові диски «Я тебя по-прежнему люблю» 2002, «Єдиному» 2003, «Небо — это я!» 2004, «Я же его любила» 2005, «Я — твоя любовь» 2008. 2011 рік — Софія Ротару стала головою журі пісенного конкурсу, що проходить в рамках щорічного Міжнародного музичного фестивалю Crimea Music Fest в Ялті (Крим, Україна).

Звання та нагороди

Зірка Софії Ротару розміщена на Алеї зірок в Києві. Звання Герой України з врученням ордена Держави — за визначні заслуги перед Українською державою у розвитку мистецтва, самовіддану працю на ниві збереження національних культурних традицій і примноження спадщини народів України вона отримала 7 серпня 2002 р.

За вагомий особистий внесок у розвиток українського музичного мистецтва, високу виконавську майстерність та багаторічну плідну діяльність отримала Орден «За заслуги» II ст. (6 серпня 2007)

Відзначена (8 серпня 1996) Почесною відзнакою Президента України — за видатний особистий внесок у розвиток української національної культури і мистецтва, високу виконавську майстерність.

6 березня 2002) отримала Орден княгині Ольги I ст. — за вагомі трудові здобутки, високий професіоналізм та з нагоди Міжнародного дня прав жінок і миру і Орден княгині Ольги III ст. (9 серпня 1999) . Орден Республіки (Республіка Молдова, 8 серпня 1997) ; Орден Пошани (Російська Федерація, 7 серпня 2002); нагороджена орденами Знак Пошани (1980), Дружби народів (1985).

Софія Ротару також Лауреат премії ім. Островського (1976), Ленінського комсомолу (1978), ім. К. Шульженко (1996), «Овація» (2000), «Людина року-2000».

Джерела про життя і творчість

- **Антонюк-Гаврищук, Є. І.** Софіїна Говерла : (нарис про Софію Ротару) / Є. І. Антонюк-Гаврищук // Світ пісенної краси. – Чернівці : Букрек, 2009. - С. 29-48.
- **Васкан, Василь.** Народженнязорі : [спогади та вітання Софії Ротару] / Васкан, Василь // Буковинське віче. - 2017. - № 26, 3 серп. - С. 1.
- **Вони прославили Буковину** : [про буковинців, нагороджених званнями Герой України, Герой соціалістичної праці, кавалерів ордена Леніна] // Вижниця : Черемош, 2010. - 356 с.
- **Вплетемо "Червону руту"** : бібліографічний камертон до 65-річчя народної артистки України Софії Ротару / автор - укладач Н. Кадюк // Вплетемо "Червону руту". - Чернівці, ОДБ, 2012. - 18 с.
- **Довгий, Василь.** Як сходила зірка Софія : [про народну артистку Софію Ротару] / Довгий, Василь // Буковинське віче. - 2012. - 17 серпня (№ 34). - С. 1, 4. - Закінч. Поч. № 31, 2012.
- **Преварська, М. І.** Ротару Софія Михайлівна (народилася 1947 року) : естрадна співачка, народна артистка України, народна артистка Молдовської РСР, Герой України, народна артистка СРСР / М. І. Преварська // Видатні українці. Культура. Мистецтво. Освіта : довідник. – Київ : Велес, 2016. - С. 276-279.
- **Ротару святкувала 69-річчя** // Погляд. - 2016. - № 32. - 11 серпня. - С. 24.
- **Ротару Софія** // Видатні діячі культури та мистецтв Буковини : бібліографічний довідник. – Чернівці : Книги - ХХІ, 2010. - Вип. 1. - С. 47-48. - Бібліогр.: с. 48.
- **Ротару Софія : естрадна співачка** : 65 років від дня народження // Пам'ятаймо! Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2012 році. - Чернівці, 2011. - С. 145-148. - Бібліогр.: с. 146-148.
- **Славетна хуторянка** : 70 років Софії Ротару // Шкільна бібліотека. - 2017. - № 7. - С. 71.
- **Софія Ротару : співачка** : 70 років від дня народження // Пам'ятаймо! Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2017 році : бібліографічний покажчик. - Чернівці, 2016. - С. 87-88. - Бібліогр.: с. 87-88.

- **Фещук, Наталія.** "Голос, поставлений природою" : [Софії Ротару - 70] / Фещук, Наталія // Чернівці. - 2017. - № 32, 10 серп. - С. 10-11.

Джерела Інтернет

- **Ротару Софія_Михайлівна** [Електронний ресурс] // uk.wikipedia.org/wiki : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.uk.wikipedia.org/wiki>. – Назва з екрана.
- **Софія Ротару** [Електронний ресурс] // sofiarotaru.com. Офіційний сайт Софії Ротару : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.sofiarotaru.com>. – Назва з екрана.
- **Софія Ротару** [Електронний ресурс] // molbuk.ua/tags. Сайт газети МБ Хмаринка тегів «Софія Ротару» : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://molbuk.ua/tags/%D1%EЕ%F4%B3%FF+%D0%EЕ%F2%E0%F0%F3/> . – Назва з екрана.
- **Софія Ротару** [Електронний ресурс] // varianty.lviv.ua/mitky/sofiia-rotaru. Сайт «Варіанти»: [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.varianty.lviv.ua/mitky/sofiia-rotaru>. – Назва з екрана.